

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877. Första Kammaren. N:o 1.

Sedan, i kraft af 49 § Regeringsformen och 2 § Riksdagsordningen, Riksdagen sammankommit till lagtima möte här i hufvudstaden Måndagen den 15 Januari 1877 samt de af Kamrarnes ledamöter, hvilka blifvit till denna Riksdag nyvalde, kallats att samma dag till Hans Excellens Herr Statsministern och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet aflemna sina fullmakter för granskning jemlikt 32 § Riksdagsordningen; så ock efter det granskningen af de nämnda dag aflemnade fullmakter försiggått och desamma blifvit till ledamöterna återställda, sammanträdde Riksdagens Första Kammare i den uti Riksdagens hus för Kammaren anordnade samlingsal

Tisdagen den 16 Januari.

Kl. 10 f. m.

Herr *Mannerskantz* framträdde till talmansbordet och yttrade:

Då det tillhör mig, af Grundlagens bud dertill förpligtad, att nu framträda och taga ordet i denna Kammare, må det tillåtas att först hälsa Kammarens samtliga ledamöter välkomne till deltagande i nu börjande Riksdags förhandlingar. I denna välkomsthelsning innesluter jag den varma önskan, att vi inom denna Kammare, i den mån vi ega att å ärendenas gång inverka genom våra blifvande öfverläggningar, beslut och åtgärder, må, såsom det enda rätta målet för våra gemensamma sträfvan, ej blott bemöda oss om utan ock lyckas att kunna verksamt befrämja åtminstone mycket af det, som i närvarande tid är mest nyttigt och angeläget, för att åt vårt fosterland bereda både en inom alla delar af samhällslifvet stadigt och kraftigt fortgående inre utveckling och en utåt säkert betryggad ställning, samt beledsagar den med uttalandet af den fasta förtröstan att vi skola hafva framgång både i den ena och andra riktningen om blott vi alla och en hvar ibland oss, med oafvänd blick, om än hvar och en efter sin uppfattning deraf, sträfvar emot nyss nämnda oss förelagda mål, samt städse erinra oss att, om än den arbetstid, som nu närmast föreligger, icke är oss lång tillmätt, den dock icke är så kort att icke mångt folks öden på kortare tid hunnit afgöras, och att vi därför hafva att inför kommande tider och släkten svara för hvad vi såsom svenska folkets ombud i dess vigtigaste ange-

lägenheter äfven under denna Riksdags lopp komma att göra eller underlåta.

Under förhoppning att våra handlingar må göra detta vårt ansvar lätt att bära, förklarar jag Första Kammarens första sammanträde vid 1877 års Riksdag vara öppnadt.

Sedan Herr Ordföranden derefter intagit talmansplatsen, tillkännagaf Herr Ordföranden, att han, på grund af bestämmelsen uti 1 § 2 mom. af Kammarens ordningsstadga, anmodat e. o. Amanuensen i Kongl. Biblioteket Erik Wilhelm Dahlgren att, till dess sekreterare blifvit utsedd, föra Kammarens protokoll, äfvensom att Herr Ordföranden för tillfället anstält kanslibiträden och vaktbetjening till erforderligt antal.

Upplästes följande handlingar:

Till äldste ledamoten i Riksdagens Första Kammare, Herr f. d. kaptenen, kommendören m. m. C. A. Mannerskantz.

Härjemte får jag öfverlemnna berättelse om förloppet vid den i dag verkställda, i § 32 Riksdagsordningen föreskrifna granskning af fullmakter för ledamöter af Riksdagens Första Kammare jemte förteckning å de Kammarens ledamöter, för hvilka fullmakter blifvit aflemnade; äfvensom jag har äran meddela, att Hans Maj:et Konungen i morgon, tisdag, klockan 12 på dagen å Kongl. Slottet emottager den deputation, som, enligt § 33 Riksdagsordningen har att hos Konungen begära talman och vice talman för Kammaren. Stockholm den 15 Januari 1877.

Louis De Geer.

Protokoll, hållet inför Hans Excellens Herr Statsministern och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet vid lagtima riksdagen i Stockholm den 15 Januari 1877.

S. D. Sedan till följd af stadgandet i § 32 riksdagsordningen Hans Excellens Herr Statsministern och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet anmodat tre bland fullmäktige i Riksbanken och tre bland fullmäktige i Riksgäldskontoret att närvara vid den granskning af riksdagsmannafullmakter, som jemlikt Riksdagsordningens nämnda paragraf denne dag borde ega rum, så infunno sig nu i anvisad lokal inom Kongl. kanslihuset, af fullmäktige i banken: Herrar Kammarherren m. m. Grefve C. M. C. Lewenhaupt, f. d. statsrådet, Kommendören med stora korset af Kongl. Nordstjerneorden P. J. von Ehrenheim och hemmansegaren Liss Olof Larsson samt af fullmäktige i Riksgäldskontoret: Herrar Öfverstekammarjunkaren, Kommendören af Kongl. Nordstjerne-

ordens första klass m. m., Friherre G. S. Åkerhielm, Bruksegaren m. m. C. von Stockenström och Bruksegaren m. m. G. Hæggström.

Vid den granskning af ingifna fullmakter för ledamöter af Första Kammaren, som härvid företogs, befunnos fullmakterna i föreskrifven form utfärdade; och skulle öfver hvad sålunda förekommit protokoll meddelas Första Kammaren; hvarjemte förteckning å de kammarens ledamöter, för hvilka fullmakter blifvit aflemnade, skulle till Kammaren öfverlemnas samt fullmakterna till bemälda ledamöter återställas.

In fidem

G. Ryding.

Förteckning å ledamöter af Riksdagens Första Kammare, för hvilka fullmakter blifvit den 14 Januari 1877 till Chefen för Kongl. Justitiedepartementet aflemnade.

<i>Malmöhus län:</i>	Godsegaren m. m. C. L. P. Kockum.
<i>Göteborgs och Bohus län:</i>	Landshöfdingen m. m. Grefve C. A. Ehrensvärd.
	Distriktingeniören m. m. L. M. Nordenfelt.
	Erkebiskop m. m. Doktor A. N. Sundberg.
<i>Elfsborgs län:</i>	Kammarherren m. m. Friherre F. von Essen.
	Landtbrukaren O. P. Rylander.
	Generallöjtnanten m. m. E. M. af Klint.
	Majoren m. m. A. R. von Kræmer.
<i>Wernlands län:</i>	Generalmajoren m. m. A. T. Wijkander.
<i>Örebro län:</i>	Godsegaren m. m. R. N. G. Montgomery-Cederhielm.
<i>Gestleborgs län:</i>	Grosshandlanden m. m. E. Frisk.
	Kommissionslandtmätaren C. O. Widmark.
<i>Westernorrlands län:</i>	Lektorn, Doktor J. Widén.
	Borgmästaren C. A. Fröberg.
<i>Jemtlands län:</i>	Landshöfdingen m. m. J. G. Asplund.

Enligt 2 § uti Ordningsstadgan för denna Kammare, verkställdes upprop af Kammarens samtliga ledamöter, hvarvid såsom frånvarande antecknades:

Hans Excellens Herr *Björnstjerna*,
 Grefve *Mörner, Axel*,
 „ *Lagerbjelke*,
 Friherre *Adelsvärd*,
 Grefve *Mörner, Oscar*,
 Friherre *Koskull*,
 Herr *Wennerberg*,
 Grefve *Posse, Carl Knut Johan*,
 „ *Horn*,
 „ *Wachtmeister*,
 Herr *von Koch*,
 Friherre *Wrede*,

Herr von Geijer,
 Friherre Ramel,
 Herr Tornerhjelm,
 ” Hammar,
 Friherre Alströmer,
 Herr von Möller,
 ” Ekman, Johan Jakob,
 ” Wallenius,
 ” Larsson,
 ” Björklund,
 ” Rosensvärd,
 ” Croneborg,
 ” Cassel,
 ” Björkenstam,
 ” Petre.

Herr Samzelius erhöå ordet och yttrade: Uti en till mig ståld skrifvelse har Herr Friherre Wrede anmodat mig att för Kammaren tillkännagifva, att han af sjukdom är förhindrad att tillstådeskomma vid Riksdagens början.

Att deltaga i den deputation, som enligt 33 § Riksdagsordningen borde till Hans Maj:t Konungen afgå för att begåra utnåmmandet af Kammarens talman och vice talman, utsågos af Herr Ordföranden följande tolf ledamöter:

Herr *Anders Theodor Wikander*, såsom deputationens ordförande,
 Herr *Ludvig Paulus Kockum*,
 ” *Leonard Magnus Nordenfelt*,
 Friherre *Fredrik von Essen*.
 Herr *Olof Peter Rylander*.
 ” *Anders Robert von Kremer*,
 ” *Robert N. G. Montgomery-Cederhielm*,
 ” *Edvard Frisk*,
 ” *Carl Olof Widmark*,
 ” *Jonas Widén*,
 ” *Christian August Fröberg*, och
 ” *Pehr Sjöbring*.

Herr Ordföranden tillkännagaf, att, enligt skrifvelse från Hans Maj:t Konungens öfverstekammarherre, två öfverstekammarjunkare skulle ankomma till Kammarens samlingssal kl. $\frac{1}{2}$ 1 på dagen för att å Konungens höga vägnar inbjuda Kammarens ledamöter att Onsdagen den 17 dennes bevista gudstjensten i Storkyrkan och derefter infinna sig å Rikssalen, äfvensom att till utdelning bland

Kammarens ledamoter öfverlemnats 70 biljetter till Rikssalen, hvilka biljetter kunde af Kammarens ledamoter erhållas efter anmälan hos tjänstgörande kanslisten.

Sedan den utsedda deputationen, som härefter afgått till Kongl. Slottet, efter en stunds förlopp återkommit, tillkännagaf deputationens Ordförande, Herr Wijkander, att Hans Maj:t Konungen behagat till Talman i Första Kammaren vid innevarande riksdag utnämna Grefve Henning Ludvig Hugo Hamilton och till vice Talman Herr Johan Henric Rosensvärd, hvilka i deputationens närvaro inför Konungen aflagt den i 33 § Riksdagsordningen föreskrifna ed.

Herr Grefven och Talmannen framträdde och yttrade följande helsningsord till Kammaren:

Mine Herrar! Då jag, sannolikt oväntadt för Eder, i dag helsar Kammaren såsom dess Talman, är jag viss att uttrycka en hos alla gemensam känsla, då jag beklagar de förhållanden, hvilka vid innevarande riksdag beröfva Kammarens arbeten ledningen af den man, hvilken ända sedan nu gällande Riksdagsordning började tillämpas, med utmärkelse här fört ordet. Det har varit min pligt att intaga hans plats, då detta var Konungens vilja; men mina anspråk och, såsom jag hoppas, äfven Edra äro icke att jag skall kunna ersätta honom. Vål har jag under en förfluten tid innehaft ett likartadt uppdrag, men 20 år hafva sedan dess förgått, och om det finnes en ålder, då mannens förmåga tilltager, är det ännu vissare, att det kommer en ålder, då hon aftager, och i denna har jag inträdt. Att efter bästa förmåga samvetsgrant hålla den ed jag i dag inför Konungen aflagt, är det enda jag kan utlofva, men jag hoppas också, att under uppfyllande af detta löfte förvärfva mig något anspråk på Kammarens välvilja och förtroende.

Upplästes följande läkarebetyg:

Att Landshöfdingen, Riddaren och Kommendören af Kongl. Maj:ts Orden m. m. Herr Grefve G. Lagerbjelke för närvarande och tills vidare är genom sjukdom urståndsatt att sitt riksdagsmannaupdrag fullgöra, varder härmed på aflagd embetsed intygadt.
Nyköping den 13 Januari 1877.

J. W. Granberg,
Lazarettsläkare.

Härefter upplästes en så lydande skrifvelse:

Till Riksdagens Första Kammare!

Nyss hemkommen från en längre tids vistelse i utlandet, får jag i och för såväl tjenste- som enskilda angelägenheters ordnande, anhålla om ledighet från riksdagsgörömlen till och med den 7:de nästkommande Februari.

Carlskrona den 14 Januari 1877.

H. Wachtmeister.

Denna anhållan bifölls.

Efter anmälan företrädde två Hans Maj:ts Konungens Öfverstekammarjunkare, hvilka på Hans Maj:ts nådiga befallning bjödo och kallade Herr Grefven och Talmannen samt Kammarens Herrar ledamöter att Onsdagen den 17 dennes kl. 11 f. m. bevista gudstjensten i Storkyrkan och derefter infinna sig å Rikssalen.

Sedan Herr Grefven och Talmannen svarat, att Kammaren skulle hörsamma den nådiga kallelsen, afträdde Herrar Öfverstekammarjunkare.

Herr Grefven och Talmannen anmälde, att till erhållande af sekreterarebefattningen hos Kammaren endast en sökande anmält sig; varande den ingifna ansökningen, som nu upplästes, af följande lydelse:

Till Riksdagens Första Kammare!

Härmed får jag vördsamt anmäla mig såsom sökande till sekreterarebefattningen hos Kammaren under innevarande riksdag. Stockholm den 16 Januari 1877.

Otto Brakel,
Riddarhussekreterare.

Uppå Herr Grefvens och Talmannens hemställen förklarade sig Kammaren nu vilja anställa val af sekreterare, hvilket val med slutna sedlar företogs; och befanns efter förrättningens slut Riddarhussekreteraren m. m. Carl Otto Brakel hafva blifvit till sekreterare utsedd med alla afgifna, eller 67 röster.

År 1877 den 16 Januari företog Riksdagens Första Kammare val af sekreterare; och befanns efter valförrättningens slut Riddarhussekreteraren m. m. Carl Otto Brakel hafva blifvit till sekreterare utsedd med 67 röster.

Härefter fick Ridarhussekreteraren Brakel företräda, under rättades om Kammarens val och öfvertog protokollsföringen.

In fidem
E. W. Dahlgren.

Herr Grefven och Talmannen hemstälde, huruvida Kammaren behagade besluta att nästa Torsdag den 18 i denna månad företaga val af dels de tre ledamöter, hvilka jemlikt 3 § i de reglementariska föreskrifterna för Riksdagen, skola deltaga i talmansöfverläggningarne, och dels de fyra ledamöter, som, i enlighet med 35 § Riksdagsordningen och 6 § i Första Kammarens ordningsstadga, ega att jemte Talmannen tillsätta Kammarens kansli-personal och vaktbetjening.

Svarades ja.

Vidare föreslog Herr Grefven och Talmannen, att val af ledamöter och suppleanter i Riksdagens ständiga Utskott samt af två ledamöter för att hafva inseende öfver Riksdagens Kansli skulle anställas Lördagen den 20 i denna månad, hvilket jemväl bifölls.

Härefter anmälte sig och yttrade:

Grefve af Ugglas: Såsom Herrarne känna, bestämmer arbetsordningen att, för så vidt Kammaren icke annorlunda skulle besluta, antalet suppleanter i Utskotten skall vara hälften af ordinarie ledamöternes antal. På grund af vunnen erfarenhet vid föregående riksdagar beslöt Kammaren vid förra riksdagen, att antalet suppleanter borde bestämmas, i Stats-Utskottet 9, i Konstitutions- och Bevillnings-Utskotten till 6, samt i Banko- och Lag-Utskotten till 5; och får jag hos Herr Grefven och Talmannen anhålla om framställning till Kammaren att vid denna riksdag må tillsättas samma antal suppleanter, som vid sistlidna riksdag bestämdes.

Efter förmälan, att *Grefve af Ugglas* hade föreslagit, att Kammaren skulle bestämma antalet af suppleanter i de ständiga Utskotten till 9 i Stats-Utskottet, 6 i Konstitutions-Utskottet och Bevillnings-Utskottet samt 5 i Banko-Utskottet och Lag-Utskottet, framstälde Herr Grefven och Talmannen proposition på detta förslag, hvilken proposition med ja besvarades.

Kammaren åtskildes kl. 1 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Onsdagen den 17 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

Herrar Wallenius och Larsson begärde, hvar efter annan, ordet och tillkännagåfvo, att de infunnit sig för att deltaga i riksdagsgöromålen.

Herr Grefven och Talmannen samt Kammarens Herrar ledamöter afgingo kl. nära 11 till Storkyrkan, der riksdagspredikan hölls af e. o. Hofpredikanten A. E. Bergman. Efter slutad gudstjänst begaf sig Kammaren till Rikssalen, hvarest H. Maj:t Konungen med ett tal öppnade riksdagen. Sedan H. Exc. Herr Statsministern härefter uppläst Kongl. Maj:ts nådiga berättelse om hvad i riket och dess styrelse sig tilldragit sedan sista riksdagen, samt Herrar Talmän till Hans Maj:t Konungen framfört uttrycken af Kamrarnes undersåtliga vördnad och hvardera emottagit ett exemplar af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående Statsverkets tillstånd och behof; afslutades ceremonien å Rikssalen och åtskildes Kammaren, enligt beslut, fattadt före afgangen från samlingsrummet, vid utgången från Rikssalen kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

In fidem.

O. Brakel.

Torsdagen den 18 Januari,

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Herrar Cassel och Ekman, Johan Jacob samt Grefve Posse, Knut, erhöilo, hvar efter annan, ordet och tillkännagåfvo, att de instält sig vid riksdagen.

Upplästes ett så lydande läkarebetyg:

Att Brukspatron J. A. Björklund, som en längre tid varit sängliggande sjuk af digestionslidande, och ännu icke förmår,

eller utan fara att förvärra sitt onda, kan lemna sin bostad, till följe häraf, icke kan infinna sig vid riksdagens början — varder intygadt: så väl å aflagd embetsed som med denna försäkran, så sant mig Gud hjelpe till lif och själ.

Carlsborg den 8:de Januari 1877.

L. Hulting.

Med. Dr Chir. Mgr.

Grefve af Ugglas begärde ordet och yttrade: Jag får hemställa, om icke Kammaren på öfligt sätt ville besluta, att det tal, som Herr Grefven och Talmannen höll inför Hans Maj:t Konungen på rikssalen, måtte få uppläsas för att i Kammarens protokoll intagas.

Sedan Kammaren, uppå gjord proposition, härtill lemnat bifall, upplästes det ifrågavarande talet, hvilket lydde sålunda:

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Då Riksdags-Ordningen bjuder, att Talmännen vid detta tillfälle skola till Konungen i Kamrarnes namn framföra deras undersåtliga vördnad, är detta ett uttryck af ett förhållande, hvari det svenska folkets ombud naturligen känna sig stå till landets Konung. Detta förhållande är likväl icke det enda. Svenska folket har af ålder haft den lyckan att i landets Konung äfven se en fader, som med kärlek värdar dess angelägenheter, och den helsning, Första Kammaren i detta ögonblick till Eders Majestät frambar, är derföre icke blott den undersåtliga vördnadens, utan ock den varma tillgifvenhetens, den djupa tacksamhetens.

Att grundlagen icke är det enda band, som hos oss förenar Konungahus och folk, kändes lifligt, då sistlidne år, vid H. M. Enkedrottning Josephinas bortgång ur tiden, klagan i konungaborgen fann ett genljud i hvarje svenskt bröst. Den höga aflidnas lysande egenskaper hade tillvunnit henne allmän beundran, och de fördunklades visserligen icke, äfven om de bortskymdes af de tårar, som, vid underrättelsen om hennes fränfalle, i nödens och lidandets boningar vittnade om hennes ädla hjerta.

Om Första Kammaren med tacksamhet mot Försynen ser fäderneslandet i åtnjutande af fredens välsignelser, ser vetenskap och konst utveckla sina rika frukter och det idoga arbetet gifva en tillfredsställande lön, erinrar han sig ock väl, att hvarje år, som sålunda förflyter, skänker oss mer att försvara. Djupt känner derföre Kammaren sin pligt att egna den allvarligaste omsorg åt pröfningen af de förslag, som af Eders Majestät kunna framställas, för att åt armé och flotta bereda en efter våra förhållanden lämpad styrka och den utbildning, utan hvilken i vår tid tapperheten och fosterlandskärleken förgäfves bjuda sina offer.

Erfarenheten synes väl gifva vid handen, att ännu någon tid torde förflyta, innan meningarne kunna i alla hit hörande frågor förenas, men Första Kammaren vågar likväl hysa den förhoppning, att icke äfven denna riksdag skall förgå, utan att något steg blifvit taget, som motsvarar folkets anspråk att sitta tryggt i eget bo, — ett anspråk, som i aktningen för andras rätt har sin grund, men beklagligen icke alltid ett tillräckligt försvar.

Äfven andra frågor af stor vigt skola utan tvifvel påkalla Riksdagens uppmärksamhet. Arbetet för de andliga och materiella krafternas utveckling får ej hvila, och det skall alltid för Första Kammaren blifva en sann tillfredsställelse, då han finner sig kunna med Eders Majestät i detta arbete samverka.

Under försäkran härom anhåller Första Kammaren underdånigst att i Eders Majestät s nåd och ynnest få vara innesluten.

Företogs val af tre ledamöter för att deltaga i Talmansöfverläggningarne; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Carleson</i>	med 43 röster.
„ <i>Fähræus</i>	„ 43 „
„ <i>Sundberg</i>	„ 42 „

Företogs val af fyra ledamöter för att jemte Talmannen tillsätta Kammarens kansli och vaktbetjening; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Almquist</i>	med 47 röster.
„ <i>Bennich</i>	„ 47 „
„ <i>Rosensvärd</i>	„ 47 „
„ <i>Stråle</i>	„ 47 „

Föredrogs Kongl. Maj:ts sistlidne dag å Rikssalen öfverlemnade nådiga proposition till Riksdagen angående Statsverkets tillstånd och behof.

Begärdes på bordet.

Föredrogs och lades till handlingarne Kongl. Maj:ts sistlidne dag å Rikssalen upplästa berättelse om hvad i riket och dess styrelse sig tilldragit sedan sista riksdag.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

In fidem.
O. Brakel.